

РЕЦЕНЗИЯ

**на дисертационния труд на Димитър Дяков, докторант в
катедра "Борба и джудо" към**

Националната спортна академия „В. Левски“ - София на тема:

**„ Оптимизиране на развитието на координационните способности и двигателните
качества при студенти от висшите училища при занимания с различни видове спорт"**

Научен ръководител: доц. Рашо Макавеев, доктор

Рецензент: доц. Валентин Ст. Панайотов, дн

Общо представяне на процедурата

Анализът на документите по процедурата за придобиване на образователната и научна степен “Доктор” показва, че докторантът Димитър Дяков е представил пълен комплект от необходимите материали. Те в съответствие със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав на Република България, Наредбата за придобиване на образователната и научна степен “доктор” на НСА, както и всички съпътстващи процедурата документи, с което са изпълнени изцяло административните изисквания, свързани с процедурата.

Представените от кандидата документи за оценка и рецензия са следните:

- Дисертационен труд
- Автореферат
- Научни публикации – 2 броя.

Кратки биографични данни за кандидата

Димитър Дяков е роден във гр. Варна през 1973 г. Средното си образование завършва в ЦСУ “Олимпийски надежди” в гр. София през 1991 г. През същата година е приет в Национална спортна академия “Васил Левски”, където успешно се дипломира през 1995 г. Между 1996 и 2008 г. работи като треньор и учител по ФВС в различни училища в гр. Варна. През 2008 г. е назначен за преподавател по ФВС в ТУ, Варна, а от 2011 г. е старши преподавател в същия университет. През 2019 г. е зачислен за докторант на самостоятелна форма на подготовка към катедра “Борба и джудо” към НСА “В. Левски”, професионално

направление 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука” с научен ръководител доц. Рашо Макавеев, доктор.

Научните интереси на докторанта са свързани с анализа и оптимизирането на методиките за подобряване на физическото развитие и физическата дееспособност на студенти от висшите училища посредством тренировъчни средства и методи, заимствани от различни спортни дисциплини. Този дисертационен труд идва като естествено обобщение на дългогодишната му работа в тази област и отразява не само задълбочения му професионален интерес, но и умението да поставя на дневен ред съществени научни проблеми с практическо значение, какъвто е случая с темата на настоящата разработка.

Данни за представения дисертационен труд

Предложения за рецензия труд е в обем от 149 страници, от които 106 същинска част (включително литература, съдържаща 139 източници на кирилица, 41 на латиница и 44 електронни източника) и 33 страници приложения. Дисертацията е онагледена с 8 диаграми и 11 таблици. Изследваната тематика е с комплексна насоченост и е от съществена значимост при прилагането на целесъобразни методики за развитието и усъвършенстването на двигателните качества при студенти от висшите училища в Република България посредством разнообразни форми на физическа активност. Избраната тема е с висока степен на актуалност и потенциално широко практическо приложение не само по отношение на изследвания контингент, но и за младите хора като цяло.

Работата е оформена според изискванията за такъв вид научни разработки и притежава ясна структура, добре обособени глави, раздели и подраздели на организационно и съдържателно равнище. Това представлява доказателство за умението на докторанта успешно да систематизира събраната научна информация.

Дисертацията съдържа четири глави:

- Първа глава – “Литературен обзор по проблема”
- Втора глава – “Цел, задачи, методика и организация на изследването”
- Трета глава – “Резултати и анализ”
- Четвърта глава – “Изводи и препоръки”.

В увода докторантът въвежда в проблематиката, която разработва. Обосновава значимостта на темата и необходимостта от разработването на ефективна методика, която да е

оптимална по отношение на разглежданите параметри за развиването на физическата функционалност на организма.

Първа глава “Литературен обзор по проблема” е в обем от 61 страници и включва 16 раздела, свързани с изследваната тематика. Разгледани са организацията и нормативната база при заниманията по физическо възпитание и спорт във висшите училища в Република България. Впоследствие докторантът отделя внимание на анализирането на координационните способности, като епистемологична концепция в спортната наука и разглежда популярните тренировъчни методики за тяхното развитие. Подробно са описани основните двигателни качества на човека и подходите при цялостното оценяване на физическа дееспособност. Главата завършва с работна хипотеза, която е точно и сбито формулирана и напълно отразява цялостната концепция на дисертационния труд. По мое мнение, главата заема твърде голяма част от обема на разработката, особено в сравнение с анализа на резултатите. В известна степен спецификата на избраната тематика оправдава подобно решение на докторанта.

Втора глава “Цел, задачи, методика и организация на изследването” е класически структурирана. Целта и задачите (общо 6 на брой) са формулирани точно и коректно, диференцирани и насочени към решаване същността на темата на дисертационния труд. Представянето на методиката на проведеното изследване е решено в 4 подраздела, като е постигнато изчерпателно описание на извършваните процедури, както по отношение на прилаганата методика за двигателна активност, така и при извършваните тестувания (спортно-педагогически и математико-статистически). Организацията на изследването включва проследяване на промените в двигателните качества на студенти от висшите училища в България работещи по различни програми за физически натоварвания. Експериментът е базиран на обширен контингент (над 200 участника) от две висши учебни заведения във Варна. Забелязва се техническа грешка при номерирането на разделите в тази подглава.

Трета глава “Резултати и анализ” е с обем от 19 страници и в нея са интегрирани резултатите и анализите от широкообхватната изследователска и аналитична дейност на докторанта. Анализирани са резултатите от събраните и обработени данни от проведените проучвания. Тук е показана практическата работа, извършена от Димитър Дяков. Представените фигури и таблици предоставят изчерпателна нагледна информация за получените резултати. Сравнителният анализ на получените резултати е поместен в приложенията. Бих отправил

препоръка към докторанта да прецизира информацията в тези таблици, като я представи изцяло на български език. След детайлното категоризиране на обработените данни и интерпретирането им Димитър Дяков достига до закономерни методически обобщения на базата на установените въздействия от прилагането на предложените в разработката механизми. Авторът не установява статистически достоверни ефекти от прилаганите методологични тренировъчни похвати като вътре в изследваните групи, така и между тях. В този смисъл поставената научна хипотеза не е потвърдена от анализа на събраните данни.

В четвърта глава “Изводи и препоръки” на базата на проведения научен анализ докторантът е формулирал 6 извода и 8 препоръки. Изказани са предположения за причините за недостоверната ефективност на прилаганите тренировъчни методики по отношение на развиването на физическата дееспособност на студентите. Направените изводи в широк смисъл съответстват на поставените задачи. Неуспешното потвърждаване на поставената хипотеза представлява важен научен продукт по изследваната тематика. В този смисъл, последната глава коректно интерпретира установени резултати и придава завършен вид на разработката.

Научни приноси

Цялостният анализ на дисертационния труд позволява да се очертаят приносите му в научно-теоретичен и научно-практически план, а именно:

- Разработката е амбициозна и базирана на тестови данни от статистическа извадка с голям обем. Това придава висока достоверност на реализираните резултати и формулираните заключения. Считаю, че изследването би могло да послужи като основа за бъдещото оптимизиране на методиките за физическо натоварване при студентите в република България, както и за усъвършенстване на методиката на обучение по физическо възпитание и спорт.

- Изчерпателно и детайлно са проучени промените във физическите качества в резултат от прилаганите методики на физическа активност. Сам по себе си този факт придава на разработката висока стойност като източник на информация за преподавателите по ФВС във висшите училища – описани и събрани на едно място са разнообразни въздействия върху физическата дееспособност, които потенциално биха могли да бъдат успешно приложени при широк кръг спортуващи от различни възрастови групи.

Преценка на автореферата и публикациите

Авторефератът е добре структуриран и отразява в резюме съдържанието на дисертацията. Представени са отделните основни части на труда, до същността на

разработката, а именно получени резултати и анализи, формирани изводи, препоръки и научни приноси.

Докторантът е изпълнил изискването за публичност на труда преди официалната защита, като е представил две публикации. Същите отразяват части от резултатите, анализите и изводите на дисертационния труд, което позволява да се изгради обективна първоначална представа за процеса на неговото създаване.

Заключение

Трудът има завършен вид. Независимо от констатираните дребни забележки, основно от технически характер, докторантът е показал солидна теоретична подготовка, прецизност и коректност при осъществяване на изследването, умения които позволяват самостоятелна работа в научно-изследователската сфера. Несъмнено трудът е реализиран от автора и показва компетентност в тази област. Не откривам форми на плагиатство. С професионална и лична убеденост заявявам, че трудът на Димитър Дяков представлява разработка със солидни научни приноси и приложение в спортната теория и практика. Изразявам висока оценка за научната прецизност и добросъвестност в предложеното дисертационно изследване.

Представената дисертация представлява напълно оформен самостоятелен труд, изграден според правилата за конструиране на научни изследвания от подобен род, показва вешо боравене на автора с литературата, научните и статистическите методи за изследване, поради което напълно подкрепям качествата и стремежът му за израстване на научното поле. Предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Димитър Дяков образователната и научна степен “Доктор” в професионално направление 7.6 Спорт.

Аз лично убедено гласувам с “ДА”.

Рецензент:

Доц. В. Панайотов, дн

София

28.07.2021 г.

REVIEW

of the PhD thesis of Dimitar Dyakov, PhD student in Department of Wrestling and Judo at the National Sports Academy "V. Levski "- Sofia on the topic:

"Optimization of the development of coordination abilities and motor skills in students at Bulgarian Universities in various sports activities"

Scientific adviser: Assoc. Prof. Rasho Makaveev, PhD

Reviewer: Assoc. Prof. Valentin St. Panayotov, DSc

General presentation of the procedure

The doctoral student Dimitar Dyakov has presented a complete set of the necessary documents on the procedure for acquiring the educational and scientific degree PhD. The materials are in accordance with the Higher Education Act, the Academic Staff Development Act of the Republic of Bulgaria, the Regulations on the acquisition of the educational and scientific degree PhD of the NSA, and all documents accompanying the procedure, which fully meets the administrative requirements of the procedure.

The documents due to evaluation and review submitted by the applicant are the following:

- Dissertation work
- Autoreferate
- Scientific publications - 2 issues.

Brief biographical data about the candidate

Dimitar Dyakov was born in Varna in 1973. He completed his secondary education at CSS "Olimpiiski nadezhdi" in Sofia in 1991. In the same year, he was admitted to the National Sports Academy "Vasil Levski", where he successfully graduated in 1995. Between 1996 and 2008 he worked as a coach and teacher of physical education and sports (PES) in various schools in Varna. In 2008 he was appointed lecturer in PES at the Technical University, Varna, and since 2011 he has been senior lecturer at the same university. In 2019 he was enrolled as a doctoral student in an independent form of preparation at the Department of Wrestling and Judo at the NSA "V. Levski", professional field 7.6. Sports, doctoral program "Theory and methodology of sports science" with supervisor Assoc. Prof. Rasho Makaveev, Ph.D.

The scientific interests of the doctoral student are focused on the analysis and optimization of methods for improving the physical development and physical fitness of University students by applying training means and methods of various sports. This dissertation work comes as a natural accomplishment of his extensive work in this field and reflects not only his deep professional interest but his ability to organize research on significant scientific topics of practical importance as well.

Description of the presented dissertation work

The work presented for review is 149 pages in volume, of which 106 comprise the essential part (including a reference list of 139 sources in Cyrillic, 41 in Latin and 44 electronic sources) and 33 pages of appendices. The dissertation is illustrated with 8 diagrams and 11 tables. The researched topic is complex and is essential in analyzing the application of appropriate methodologies for the development and improvement of motor abilities in students at Bulgarian Universities through various forms of physical activity. It is highly relevant and potentially widely practically applicable not only for the study participants but for the general cohort of young people as well.

The work is designed and structured according to the requirements for this type of research papers and has well-defined chapters, sections and subsections both structurally and epistemologically. This demonstrates the ability of the author to successfully systematize scientific information.

The dissertation work contains four chapters:

- First chapter - "Review of scientific literature on the problem"
- Second chapter - "Aim, objectives, methodology and organization of the study"
- Third chapter - "Results and analysis"
- Fourth chapter - "Conclusions and recommendations".

In the introduction, the doctoral student makes a short representation of the topic he is researching. He explains, in brief, its importance and the necessity for implementing an effective methodology for the development of physical functionality of the human body that optimally incorporates the considered training parameters.

The first chapter "Review of scientific literature on the problem" is 61 pages long and includes 16 subsections. It represents the organization and normative base for the physical education and sports classes in the Bulgarian Universities. Subsequently, the author analyzes

coordination abilities as an epistemological concept in sports science and considers some popular training methods for their development. The main human motor abilities and the approaches for an overall assessment of physical fitness are also described in detail. The chapter ends with a working hypothesis, which is precisely and concisely formulated and fully reflects the overall concept of the dissertation. In my opinion, the chapter is voluminous, especially compared to the “Analysis of the results” chapter. Presumably, the specifics of the topic justifies to some extent this author’s decision.

The second chapter "Aim, objectives, methodology and organization of the study" is structured classically. The aim and the objectives (6 in total) are precisely and correctly formulated, differentiated and aimed at resolving the essence of the topic of the dissertation. The research methodology is presented in 4 subsections. All the performed procedures are described comprehensively, regarding both the applied physical activity methodology and executed tests (performance evaluating and statistical). The organization of the study includes tracking changes in motor abilities of students from Bulgarian universities that train on various physical activity programs. The experiment is based on a large sample (more than 200 participants) from two universities in Varna. I noticed a technical error in the numbering of the sections in this subchapter.

The third chapter "Results and analysis" is 19 pages long and integrates the results and analyzes of the extensive research and analytical work done by the author. The collected and processed data from the conducted experiments are analyzed. Here the practical work done by Dimitar Dyakov is explicitly revealed. The obtained results are comprehensively visualized in the presented figures and tables. The comparative statistical analysis is presented in appendices. In my opinion, the information given in these tables should be translated and represented entirely in Bulgarian. After a detailed categorization and interpretation of the processed data, Dimitar Dyakov derives systematic methodological generalizations based on the established outcomes of the procedures he applied. The author finds no statistically significant effects of the implemented methodological training techniques both within groups and between groups. Accordingly, the scientific hypothesis is not proven by the analysis of the collected data.

In the fourth chapter "Conclusions and recommendations" based on the conducted scientific analysis, the author formulates 6 conclusions and 8 recommendations. Assumptions are made about the reasons for the insignificant effectiveness of the applied training methods for developing students’ physical abilities. In a broad sense, the conclusions correspond to the

objectives of the study. The unsuccessful confirmation of the hypothesis represents an important scientific product of the researched topic. In this sense, the last chapter correctly interprets the established results and perfectly accomplishes the manuscript.

Scientific contributions

After a comprehensive analysis of the dissertation work the following theoretical and practical contributions can be outlined:

- The dissertation work is ambitious and based on data from a large statistical sample. This brings high reliability to the results and conclusions. I believe that the study could serve as a basis for future optimization of training methodologies for students in the Republic of Bulgaria for both sports training and physical education.
- The effects of the applied training methods on students' physical abilities are studied comprehensively and in detail. This brings a high added value to the research as a source of information for PES teachers in the universities – various effects on physical fitness are described and collected together and could potentially be successfully applied to a wide range of athletes from different age groups.

Assessment of the abstract and publications

The abstract is well structured and summarizes the content of the dissertation. The main parts of the work are included, the essence of the dissertation is clearly described by representing, in brief, the obtained results and analyzes, reached conclusions, recommendations and scientific contributions.

The doctoral student fulfilled the requirement for publicity of the work before the official defense by submitting two publications. They present parts of the results, analyzes and conclusions of the dissertation, which reveals an objective initial idea of the process of the research.

Conclusion

The work is proficiently accomplished. Despite the small remarks, mainly of a technical nature, the doctoral student has shown solid theoretical training, precision and correctness in conducting research – skills that allow him to independently work in the research field. Unequivocally, Dimitar Dyakov authored the manuscript with competence on the topic. I do not find any forms of plagiarism. With professional and personal conviction I think that the work of Dimitar Dyakov brings solid scientific contributions and opportunities for application in sports

theory and practice. I highly appreciate the scientific precision and meticulousness of the proposed dissertation work.

The presented manuscript is a fully accomplished independent work, completed according to the rules for constructing research papers of this kind and represents the author's ability to analyze scientific literature, to administer scientific and statistical research methods. For those reasons, I entirely support his qualities and aspiration to grow and develop in the scientific field. I propose to the esteemed scientific jury to award Dimitar Dyakov the educational and scientific degree PhD in the professional field 7.6 Sports.

I personally vote "YES" with conviction.

Sofia

July 28, 2021

Reviewer:

Assoc. Prof. V. Panayotov, DSc